

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۱۱، شماره ۴۳، زمستان ۱۴۰۲

ص ص: ۱۴-۳۰

شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه مربیان بسکتبال ایران

ناهید ادیب پور^۱ - علی محمد صفانیا^{۲*} - حبیب هنری^۳ - شیوا آزادفدا^۴

۱. دانشجوی دکتری گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران شمال دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. ۲. استاد گروه مدیریت و برنامه ریزی در تربیت بدنی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. ۳. استاد مدعو گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران شمال دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. و استاد گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تربیت بدنی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. ۴. استادیار گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران شمال دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۱۹ ، تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۳/۱۰)

چکیده

هدف این تحقیق شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه مربیان بسکتبال بود. این پژوهش از نظر نوع هدف، اکتشافی و از نظر نوع راهبرد، پژوهش کیفی است که در روش اجرای آن از روش نظریه داده بنیاد اشتراوس و کوربین (۱۹۹۸) استفاده شد. مشارکت کنندگان در تحقیق کلیه صاحب نظران (مربیان، بازیکنان تیم ملی، متخصصین و مسئولین اجرایی بسکتبال) در حوزه ورزش بسکتبال بودند که مطابق با روش نمونه گیری هدفمند و اشباع نظری برابر با ۲۸ نفر انتخاب شدند. سه فرایند کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی جهت تحلیل داده ها استفاده شد و جهت اعتماد پذیری و تعمیم پذیری از معیارهای لینکلن و گوبا (۱۹۸۵) که مبتنی بر باور پذیری، انتقال پذیری، اطمینان پذیری و تأیید پذیری است، استفاده گردید. مطابق با یافته های تحقیق در بخش کدگذاری باز ۹۲ کد که فراوانی آن ها برابر با ۳۰۲ واحد بود، در بخش کدگذاری محوری تعداد ۲۳ مقوله فرعی و در نهایت در مرحله کدگذاری گزینشی تعداد ۵ مقوله اصلی (قابلیت های رهبری و مدیریت، ویژگی های شخصیتی، تجربه و سابقه مربی، علم و دانش مربی و ویژگی های فرهنگی و اخلاقی مربی) احصاء شد. با اقتباس از یافته های تحقیق به افراد علاقه مند به شغل مربیگری و مربیان بسکتبال که میخواهند خود را در این زمینه ارتقاء دهند پیشنهاد می شود جهت رشد فردی خود به نتایج این تحقیق توجه داشته باشند و تلاش کنند قابلیت ها و توانایی های خود را در موارد بدست آمده افزایش دهند. همچنین با توجه به اینکه مربیگری مانند معلمی به آموزش و تربیت افراد می پردازد به فدراسیون ها و حتی وزارت علوم پیشنهاد می شود جهت پیشرفت مربیان ورزش مراکز علمی تأسیس نمایند و علاوه بر آموزش تخصصی مربیگری هر رشته ورزشی علوم تخصصی مرتبط با رشته ورزشی و تعلیم و تربیت را در سرفصل های آموزشی خود قرار دهند و پس از قبولی برای کسب تجربه، آنها را به شهرداری ها و ارگان ها جهت کارورزی معرفی نماید سپس گواهینامه مربیگری به فارغ التحصیلان این مراکز آموزشی تعلق گیرد.

واژگان کلیدی

کدگذاری، موفقیت، پیشرفت، مربی، گرندد تئوری.

مقدمه

مربی ورزش^۱ از ارکان مهم پیشرفت و موفقیت در رشته های ورزشی است و بازیکنان و تیم های ورزشی با همراهی مربی کارآزموده با تضمین بیشتری به موفقیت در میادین ورزشی دست پیدا خواهند کرد. مطابق اطلاعات یکی از مرورگرهای معتبر ورزشی رشته بسکتبال جزء پرتعدادترین ورزشها در سطح جهان به شمار می رود. این ورزش را می توان در نقاط مختلف جهان یافت (۳۱) و مشاهده می شود که از همه اقشار بسکتبال را بازی می کنند. اینکه ورزش بسکتبال در سال ۱۸۹۱ شکل گرفته است اما امروزه با اطمینان می توان اذعان داشت این ورزش به دلیل ویژگی های خاصی که دارد منجمله عملکرد توأم با هیجان و توانایی که این ورزش در نزدیک کردن افراد به هم دارد می تواند بازی عالی برای قرن ۲۱ باشد (۴). صرف نظر از عوامل کلان و خرد محیطی مؤثر بر بازی بسکتبال، به نظر می رسد موفقیت در بازی بسکتبال تابع توانایی بازیکنان و در عین حال توانایی مربیان این حوزه است، توانایی بازیکنان در جهت اجرای مداوم مهارت های بنیادی^۲ بازی و توانایی مربیان به منظور ادغام این مهارت ها در برنامه های آموزشی مدنظر است (۲۸). نتایج نظرسنجی ها نشان می دهد مربیان ورزش بسکتبال بیشتر از بازیکنان آن در پیشرفت این ورزش نقش دارند و نقشی که در این زمینه ایفاء می کنند بسیار تعیین کننده است (۲۲)، از طرفی مهارت های اساسی مورد نیاز برای موفقیت و پیشرفت بازیکنان بسکتبال از جانب مربیان این ورزش آموزش داده می شود، براین مبنا مربیگری بسکتبال در کنار دستاوردهای شخصی دیگری که برای افراد به همراه می آورد (امرار معاش، کسب شهرت و غیره) به یک منبع حیاتی برای پیشرفت این ورزش به شمار می رود (۲۸)، در نتیجه مشاهده می شود تقاضا برای فعالیت در حرفه مربیگری بسکتبال به طور فزاینده ای بیشتر شده است. در کنار اینکه مربیگری یک شغل تقاضا محور است، در عین حال خیلی هم پیچیده است (۲). در حال حاضر مربیگری در

پویاترین حالت خود در طول تاریخ به سر می برد و همواره با تقاضاهای مختلفی از سوی ورزشکاران، والدین، مدیران، طرفداران و غیره مواجه است از مربیان انتظار می رود تا انواع نقش ها را ایفا نمایند (۱۸). در این راستا مربیان برای انجام اثربخش نقش های خود ملزم هستند دانش حرفه ای و آموزشی وسیعی در این زمینه ها داشته باشند. چرا که چگونگی ادراک این مباحث تأثیر بنیادی بر ادراک ورزشکاران، کیفیت مشارکت ورزشی و در نهایت نگرش آن ها به سوی ورزش در زمان حال و آینده دارد (۲۴، ۲۷ و ۲۹). از طرفی بخشی از محیط های ورزشی براساس خصوصیات شخصی مربیان و فلسفه مربیان ایجاد می شود (۵ و ۳۰). این در حالی است که خود مربیگری تابع تغییراتی از شایستگی، دانش، مهارت های چندگانه، عوامل اخلاقی، عوامل شخصیتی، عوامل فنی، عوامل بیرونی و غیره است (۱۰)، و این ویژگی ها به مرور زمان به دلایل بلوغ، تغییر در محیط اجتماعی، وقایع زندگی، تجارب کاری، اشکال مختلف آموزش تغییر پیدا می کند (۱۲، ۳۰، ۳۳)، و شاید به این دلیل بوده است که در گذشته اکثر قریب به اتفاق تحقیقات انجام شده در ارتباط با حرفه مربیگری بر ویژگی های شخصیتی و همچنین توصیف رفتار آن ها تمرکز داشته است و امروز مشاهده می شود دیگر به این عوامل کلان توجه نمی شود (۲۱).

هرچند که در کنار رعایت معیارها و ویژگی های مربیان، داشتن برنامه ریزی راهبردی، سرمایه گذاری، حمایت و آینده نگری در تحقق پیشرفت آن ورزش لازم است وجود داشته باشد، اما چون شاخص های مربیان حکم مبنا را دارند، لازم است بررسی شود که در ورزش به طور خاص ورزش بسکتبال یک مربی چه ویژگی ها و معیارهای بایستی داشته باشد. به این دلیل طی سال های گذشته تحقیقات مختلفی پیرامون این مسئله انجام گرفته است و از منظرهای مختلف ویژگی های مورد نیاز مربیان شناسایی شده است. برای مثال می توان به تحقیق ماجد الصالح و الاتواییه^۳ (۲۰۲۰) اشاره کرد که سبک های رهبری را یک عامل تعیین کننده در مربیگری بسکتبال می دانند (۱۱).

^۱ Coache

^۲ Fundamental Skills

در تحقیق خود ابراز داشتند تجربه و سابقه مربی در اجرا و یادگیری ورزشکاران و موفقیت تیم تأثیرگذار است (۳). علاوه بر این در مطالعه مک‌کلین^۸ (۲۰۲۰) با بررسی ارتباط بین هوش هیجانی و درصد برنده شدن در مربیان بسکتبال به ویژگی رفتاری و هیجانی آن‌ها تأکید شده است (۲۳). پیش‌تر لمونیدیز و همکاران^۹ (۲۰۱۴) با بررسی رفتار مربیان در بسکتبال حرفه‌ای و تشخیص ادراک مربیان و بازیکنان کشف کردند که مربیان باید نسبت به رفتارهایی که از خود نشان می‌دهند، خودآگاهی داشته باشند (۱۹). در خصوص اهمیت استعدادیابی و رشد مربیان میتوان از تحقیق (هووی و آلیسون^{۱۰}، ۲۰۱۵) ذکر نمود که در آن تحقیق ابراز داشته اند در راستای استعدادیابی، اتحادیه فوتبال انگلستان، ۹ دوره های مختلفی را برای ارتقای مربیان اجرا کرد (۱۵). در مطالعات داخلی حمیدی و معماری (۲۰۱۳) در تحقیقی با هدف تبیین مدل اکتشافی معیارهای انتخاب مربیان ملی کشور بدون تفکیک نوع ورزشی که مربیان در آن فعالیت می‌کنند، براساس ساختار تحلیل عاملی اکتشافی کشف کردند که در انتخاب مربیان ملی بایستی به چهار عامل مهارت رهبری، ارتباطی، ویژه و فنی (سوابق فنی و توان عملیاتی) توجه شود (۱۳) و قبل از این تحقیق کهندل، امیرتاش و مظفری (۲۰۰۳) اشاره به این داشتند در تعیین معیارهای انتخاب مربیان تیم‌های ملی در ورزش‌های گروهی که بسکتبال نیز جزء آن‌ها بود، لازم است به هشت معیار ویژگی‌های اجتماعی، ورزشی، شخصیتی- ادراکی، مهارت‌های مدیریتی، ویژگی‌های علمی- تخصصی، مهارت‌های عاطفی- انسانی، سابقه کار و ویژگی‌های فردی مربی توجه شود (۱۷). در مطالعه دیگری که توسط منظمی و همکاران (۲۰۱۴) انجام شد با عنوان تدوین معیارهای انتخاب مربیان ملی والیبال کشور نشان دادند شاخص‌های فنی، مدیریتی، شخصیتی و اجتماعی مربیگری، بیشترین اهمیت را در انتخاب مربیان ملی والیبال دارد (۲۵). طی پژوهشی زمانی و

در تحقیق ابراهیم احمد الباسط^۱ (۲۰۱۸) که به بررسی پیامدهای شناختی و ارتباط آن با برخی از تحلیل‌های مربیان بسکتبال مصر پرداخته است، بیشتر بر دانش و علم مربیان تأکید شده است (۱۶). در تحقیق کاستیلو، ادل و آوارز^۲ (۲۰۱۸) ضمن مهم شمردن رفتار رهبری بر ارزش‌های شخصی یا به عبارتی بر قابلیت‌های شخصی توجه شده است (۶). همچنین به اعتقاد چلادورای^۳ (۱۹۸۴) مربیگری در ورزش مستلزم اعمال رهبری است و در فرایند نفوذ بر بازیکنان به سمت اهداف تعیین شده، مربی در نقش رهبر با بازیکنان در تعامل است. بنابراین وجود رفتارهای مربیگری متنوع امری بدیهی است، ولی هیچ رفتاری به تنهایی و برای همیشه به موفقیت مطلوب منتهی نمی‌شود (۷). در زمینه ورزش و مربیگری چلادورای و صالح^۴ (۱۹۸۰) برای رفتار رهبر در موقعیت- های ورزشی پنج بعد را تعیین کردند که شامل رفتار آموزش و تمرین، رفتار دموکراتیک، رفتار آمرانه، رفتار حمایت اجتماعی و رفتار بازخورد مثبت است. براساس مدل چند بعدی رهبری در ورزش، رفتار مربیان، تحت تأثیر ویژگی‌های موقعیتی مانند ویژگی‌های شخصیتی قرار دارد (۸). کولت، توزیتو، ایه و همکاران^۵ (۲۰۱۹) در مطالعه‌ی تحت عنوان «اجزای پویای توسعه ورزش‌ها: ادراک مربیان بسکتبال» با انجام یک مطالعه کیفی و با نظرخواهی از ۱۱ مربی بسکتبال در برزیل گزارش کردند که روابط بین‌فردی و داشتن مهارت‌های فنی خاص لازمه مربیان این ورزش است (۹). اما در مطالعه‌ای پرات، هوتچینسون و میدلتون^۶ (۲۰۱۸) که در ارتباط با جبران خدمات مربیان نسبتاً موفق در بسکتبال انجام گرفت، مشخص گردید که حقوق و دستمزد در کنار تجربه قبلی و درصد برنده شدن معیار جبران خدمات این افراد است، لذا می‌توان اشاره به این داشت که مربیان موفق مبتنی بر این عوامل موفق هستند (۲۶). برتولو و همکاران^۷ (۲۰۱۰)

1. Ibrahim Ahmed Al-Baseet
2. Castillo, Adell & Alvarez
3. Chelladurai
4. Saleh
5. Collet, Tozetto, Iha, do Nascimento, Falcão & Milistetd
6. Pratt, Hutchinson & Middleton
7. Bertollo, Messina, Chiariotti & Robazza

8. McLean

9. Lemonidis, Tzioumakis, Karypidis, Michalopoulou, Gourgoulis & Zourbanos

10. Howie, L., & Allison, W.

این رویکرد درک کلان و جامع‌نگر را برای پیشرفت مربی بسکتبال دربر می‌گیرد که با تاکید بر آن‌ها می‌توان مربیان توانمند و مستعدی را برای بسکتبال معرفی کرد. در نهایت ضمن ادامه راه تحقیق‌های گذشته که اطلاعات ارزنده‌ای را در این زمینه فراهم کرده‌اند، و با توجه به وضعیت کنونی که از بسکتبال ذکر گردید تصمیم گرفته شد تحقیقی بنیادی در این خصوص انجام شود و باید دید که آیا این تحقیق توانسته اطلاعات علمی و تخصصی بیش از آنچه در تحقیقات دیگر آمده را پیرامون عوامل پیشرفت مربیان بسکتبال برای علاقه‌مندان و دست‌اندرکاران مربوطه طرح نمایند.

روش تحقیق

این پژوهش از نظر نوع هدف، کاربردی و از نظر نوع راهبرد، پژوهش کیفی است. از نظر روش اجرای تحقیق، از روش نظریه داده بنیاد اشتراوس کوربین^۱ (۱۹۹۸) استفاده شده؛ زیرا با توجه به مسئله تحقیق این روش نتایج واقع‌بینانه‌تر و بهتری را در شناخت پدیده مورد مطالعه ارائه می‌دهد و هدف آن کشف چگونگی بهبود بخشیدن وضعیت توسعه مربیان بسکتبال است. منابع اطلاعاتی مورد استفاده در این روش مبانی نظری، پیشینه تحقیق، مشاهدات، مستندات و مصاحبه با صاحب‌نظران است. جامعه آماری مورد بررسی کلیه صاحب‌نظران (مربیان، بازیکنان تیم ملی، متخصصین و مسئولین اجرایی بسکتبال) در حوزه مربیگری ورزش بسکتبال است. نمونه آماری مصاحبه‌شده برابر با ۲۸ نفر بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند.

معرفی نمونه‌ها

در جدول شماره ۱، اطلاعات جمعیت‌شناختی مربوط به مصاحبه‌شوندگان ارائه شده است. مطابق با این یافته‌ها از مجموع ۲۸ مشارکت‌کننده ۱۳ نفر از آن‌ها زن و ۱۵ نفر دیگر مرد می‌باشند.

در این تحقیق نمونه‌گیری تا جایی ادامه یافت که داده‌ها به حد کفایت و اشباع برسند. علاوه بر این، ابزار گردآوری اطلاعات مصاحبه عمیق و نیمه ساختارمند بود. یکی از

همکاران (۲۰۲۱) اعلام داشته اند مربی باید علاوه بر توسعه عوامل فردی، به عوامل بین‌فردی و بافتی هم توجه کند و از دانش و هنر خود برای اجرای نقش‌ها، وظایف و فعالیت‌های متعددی که به عهده دارد، به‌نحو مطلوب استفاده کند (۳۴).

با اقتباس از مرور تحقیقات انجام گرفته مشخص می‌گردد که معیارهای پیشرفت مربیان در بسکتبال همواره در کانون توجه محققان ورزشی در طی زمان‌های مختلف بوده است و این محققان درصدد بوده‌اند با اتخاذ روش‌های مختلف مشخص کنند که مربیان بسکتبال به چه ویژگی‌ها و مهارت‌هایی نیاز دارند. از طرفی با مرور تحقیقات داخلی نمی‌توان تحقیقی را یافت که به طور تخصصی به شاخص‌های توسعه مربیان بسکتبال در داخل کشور پرداخته باشد. این خلاء در کنار اینکه رشته بسکتبال پر مخاطب است و در کشور ما مثل همه جای دنیا طرفداران زیادی دارد و با توجه به پیامدهای ملی و بین‌المللی این رشته ایجاب میشود که در مطالعه‌ای مجزاء به عوامل مؤثر بر توسعه فردی مربی بسکتبال که یکی از ارکان مهم پیشرفت این رشته ورزشی است پرداخته شود. همچنین طی چندین سال گذشته احساس می‌شود دیگر رشته‌های ورزشی مانند والیبال، فوتسال، تکواندو، کاراته و... پیشرفت چشمگیری در سطح دنیا داشته اند اما بسکتبال از این قافله موفقیت‌ها جا مانده است که مسلماً دلایل گوناگونی دارد و آنچه مسلم است اینکه مربی در رفع این نقایص نقش بسزایی خواهد داشت و این مسئله توسط تحقیقی که به تازگی انجام شده است بدینگونه مطرح شده که یکی از منابع انسانی مهم در ورزش که کمیت و کیفیت آن‌ها تأثیر مستقیمی بر رشد یا افت ورزش کشور دارد مربیان هستند (۱۸). لذا تصمیم گرفته شد تحقیقی در جهت چگونگی توسعه مربیان صورت پذیرد، در عین حال آنچه بیشتر مشهود است این است که هر مطالعه به صورت مجزاء به شاخص‌ها و معیارهای متنوعی اشاره کرده است، و تحقیقات داخلی بیشتر بر معیارهای انتخاب مربیان تیمهای ملی تاکید داشته اند. لذا در این تحقیق صرفاً به عوامل مؤثر بر توسعه مربیان بسکتبال پرداخته می‌شود و

¹ -Strauss, A., & Corbin J.

خلل در منطق آن؛ ترمیم مقوله‌های خام ناپروورده و هرس مقوله‌های زائد و دسته بندی مداوم مقوله‌ها، به پالایش مدل پرداخت. جهت اعتمادپذیری و تعمیم‌پذیری از معیارهای لینکلن و گوبا^۱ (۱۹۸۵) که مبتنی بر باورپذیری، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری است (۲۰)، استفاده شد. در معیار باورپذیری از راهبرد مشاهده روزمره، یادداشت‌برداری از مشاهده‌ها، حفظ ارتباط با پاسخگویان؛ در معیار اطمینان‌پذیری از راهبرد کنترل نتایج توسط اعضا در سرتاسر فرآیند گردآوری داده‌ها برای تأیید ارزش حقیقت یا صحت مشاهده مبتنی بر تفسیرهای پژوهشگر، در معیار تأییدپذیری از راهبرد یادداشت کردن همه ایده‌ها و تصمیم‌های اجرایی؛ و در نهایت در معیار انتقال‌پذیری که به مفهوم اعتبار بیرونی شباهت دارد و به کاربردپذیری یافته‌های پژوهش اطلاق می‌شود؛ از راهبرد توصیف مناسب برای ارایه همه جزئیات مرتبط با فرآیند تحقیق استفاده شد. همچنین برای سنجش پایایی در این تحقیق از روش پایایی بازآزمون استفاده شده است. برای محاسبه پایایی باز آزمون از میان مصاحبه‌های انجام شده چند مصاحبه به عنوان نمونه انتخاب و در دو فاصله زمانی هر کدام از مصاحبه‌ها با هم مقایسه شدند و از این طریق میزان توافقات و عدم توافقات موجود در دو مرحله کدگذاری، شاخص ثبات برای تحقیق محاسبه گردید.

موضوعاتی که در انتخاب مصاحبه‌شوندگان مؤثر بوده است، لزوم در نظر گرفتن دیدگاه‌های مختلف و متنوع افراد با توجه به جایگاه شغلی و تجربی فرد برای شناسایی زوایای پنهان مسئله بوده است، موضوع دیگر سطح دانش و شناخت آن‌ها از مربیگری ورزش بسکتبال و در همین حال اخذ موافقت از مصاحبه‌شونده و تمایل وی برای همکاری با محقق در انجام مصاحبه بود. لازم به ذکر است استفاده از نظریه داده بنیاد براساس سه فرایند کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی است و ابتدای تحقیق، فرایند تحلیل داده‌ها با استفاده از کدگذاری باز آغاز می‌شود؛ بنابراین در این تحقیق وقایع یا موارد مشاهده شده در داده‌ها نام‌گذاری شدند و با تفکیک اطلاعات کیفی جمع‌آوری شده، به شکل‌بندی مقوله‌ها پرداخته شد. یعنی همزمان با گردآوری داده‌ها، کار تحلیل آنها نیز شروع می‌شود. در حقیقت، پژوهش داده‌بنیاد، فرآیندی تکراری از گردآوری و تحلیل داده‌ها است که همراه با نمونه‌گیری نظری تسهیل می‌شود (۱۴). در این مرحله، داده‌های گردآوری شده کدگذاری می‌شوند، کدگذاری یک روش اساسی برای مشخص نمودن مقولات موجود در داده‌هاست. کد، واژه یا نماد مخفی است که برای مقوله‌بندی کلمات یا عبارات داده‌ها به کار می‌رود. در پژوهشی که مبتنی بر تئوری داده‌بنیاد است، داده‌های گردآوری شده اجزای سازنده تئوری در دست تدوین را تشکیل می‌دهند، بنابراین در نخستین گام لازم است که پژوهشگر با شناسایی مفاهیم مستتر در دل این مجموعه گردآوری شده، آن را به کوچک‌ترین اجزای مفهومی تقسیم کند. این فرآیند را که نخستین گام در تحلیل داده‌ها در تئوری داده بنیاد محسوب می‌شود، اصطلاحاً کدگذاری می‌نامند (۱).

در این مرحله، با تحلیل داده‌های گردآوری شده از مصاحبه‌ها، مشاهده‌های محقق و مستندات ارائه شده از طریق مفهوم‌سازی مقوله‌های فرعی و مقوله‌های اصلی استخراج شدند و تا مرحله اشباع مقوله‌ها در قالب یک فرایند مقایسه مداوم برای شناسایی وجوه تشابه و افتراق مقوله‌ها ادامه یافت. در نهایت با استفاده از فرایند کدگذاری، از طریق یکپارچه‌سازی و پالایش مقوله‌ها در چارچوب نظری تکمیل شده، مدل کلی آماده شد و سپس محقق با بازبینی طرح از لحاظ انسجام درونی و نداشتن

¹ . Lincoln, Y. S., & Guba, E. G

جدول ۱- اطلاعات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در تحقیق

معرف	سابقه فعالیت	جنسیت	تحصیلات	سمت فعلی
1P	مربی تیم قهرمان سوپرلیگ بانوان	زن	لیسانس	مربی تیم سوپرلیگی
2P	نایب رئیس اسبق هیئت بسکتبال، داور ملی	زن	فوق لیسانس	بازنشسته
3P	نایب رئیس هیئت بسکتبال، سرمربی تیم ملی نوجوانان، مربی تیم سوپرلیگ بانوان	زن	لیسانس	نایب رئیس هیئت بسکتبال
4P	مربی تیم ملی اسبق بانوان، مسئول هیئت بانوان بسکتبال استان اصفهان، ناظر مسابقات لیگ کشور	زن	لیسانس	پیشکسوت
5P	مربی پیشکسوت، عضو اسبق کمیته‌های آموزش، مربیان و داوران فدراسیون	مرد	دیپلم	بازنشسته
6P	کمک مربی تیم ملی آقایان	مرد	دکتری	مربی در کشور چین
7P	کمک مربی تیم ملی آقایان	مرد	دکتری	مربی یکی از تیمهای لیگ برتر
8P	سرمربی تیم ملی آقایان، هیئت علمی دانشگاه	مرد	دکتری	هیئت علمی دانشگاه و مربی یکی از تیمهای لیگ برتر
9P	مربی تیم ملی ارشد، رئیس کمیته پیشکسوتان فدراسیون	مرد	لیسانس	به رحمت خدا رفتند
10P	مربی تیم سوپرلیگ، مدیر روابط بین الملل برخی فدراسیون‌ها، عضو شورای راهبردی وزارت ورزش، عضو کمیسیون مدیریت و برنامه ریزی کمیته ملی المپیک NOC	زن	دکتری	مربی تیم سوپرلیگی
11P	مربی تیم ملی نوجوانان ولیگ بزرگسالان، عضو کمیته آموزش و پژوهش فدراسیون	زن	دکتری	مربی تیم سوپرلیگی
12P	رئیس و نایب رئیس اسبق هیئت بسکتبال فارس، مربی اسبق تیم ملی و سوپرلیگ	زن	لیسانس	مربی
13P	مربی اسبق تیم ملی آقایان، مربی تیم سوپرلیگ آقایان	مرد	دکتری	مربی تیم ملی فعلی
14P	مربی اسبق تیم ملی، مسئول کمیته آموزش فدراسیون، هیئت علمی دانشگاه	زن	دکتری	هیئت علمی دانشگاه
15P	سر مربی تیم ملی جوانان و تیم ملی ۳ نفره و هیئت علمی دانشگاه	زن	دکتری	هیئت علمی دانشگاه
16P	رئیس کمیته مربیان و دبیر هیئت بسکتبال فارس، مجری و کارشناس ورزش صدا سیما	مرد	فوق لیسانس	رئیس کمیته مربیان شیراز، مدرس دانشگاه و مجری و کارشناس ورزش صدا سیما
17P	عضو اسبق کمیته مربیان، مفسر و گزارشگر مسابقات در تلویزیون	مرد	لیسانس	مفسر و گزارشگر مسابقات در تلویزیون
18P	مربی تیم ملی آقایان، هیئت علمی و دبیر شورای عالی ورزش دانشگاه‌های استان اصفهان، هیئت علمی دانشگاه	مرد	دکتری	هیئت علمی دانشگاه، مربی تیم سوپرلیگی
19P	رئیس کمیته آموزش فدراسیون، مولف ۵ جلد کتاب مرتبط با بسکتبال	مرد	فوق لیسانس	دارای شرکت غیر ورزشی
20P	دبیر فدراسیون، مربی چند دهه تیم ملی و گزارشگر تلویزیونی	مرد	لیسانس	کارشناس خبره فدراسیون
21P	دارنده عنوان تاپ ۱۰ بازی‌های آسیایی سال ۵۳، مربی تیم ملی بزرگسال، امید و...	مرد	لیسانس	مربی باشگاهی
22P	بازیکنان تیم ملی (۳ بازیکن بانوان و ۳ بازیکن آقایان)	زن-مرد	لیسانس یا دیپلم	بازیکن ملی
23P	بازیکن برتر مسابقات آسیایی، بدنساز اسبق تیم ملی و مربی تیم‌های سوپرلیگ	زن	لیسانس	به رحمت خدا رفته اند

جدول ۲. محاسبه پایایی

ردیف	شماره مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی
۱	P3	۶۴	۲۸	۱۰	۰/۸۷۵
۲	P8	۷۰	۳۱	۸	۰/۸۸۵
	جمع	۱۳۴	۵۹	۱۸	۰/۸۸۰

همانگونه که در جدول ملاحظه می‌شود تعداد کل کدها در دو فاصله زمانی ۳۰ روزه برابر ۱۳۴، تعداد کل توافقات بین کدها در این دو زمان برابر ۵۹ و تعداد کل عدم توافقات در این دو زمان برابر با ۱۸ است. پایایی بازآزمون مصاحبه‌های این تحقیق برابر با ۰/۸۸ است. با توجه با اینکه میزان پایایی بیشتر از ۰/۷ است بنابراین قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است. سرانجام فرایند تحلیل داده‌ها مبتنی به سه مرحله کدگذاری انجام گرفت.

نتایج و یافته‌های تحقیق

در جدول شماره ۲، یافته‌های حاصل از سه فرایند کدگذاری ارائه شده است. با اقتباس از یافته‌های بخش کدگذاری باز ۹۲ کد اولیه که فراوانی (تعداد رجوعی که صاحب‌نظران به کدها داشتند) آن‌ها برابر با ۳۰۲ واحد بود استخراج گردید. با ترکیب این کدها بر مبنای مفاهیم مشترک و اینکه در کدگذاری سطح بالاتر نیاز است، یک مفهوم انتزاعی‌تر ایجاد شود، ۲۳ مقوله فرعی نیز در مرحله کدگذاری محوری احصاء شد. در نهایت با ترکیب مقوله‌های فرعی در مرحله کدگذاری گزینشی ۵ مقوله اصلی شناسایی شد.

جدول ۲- یافته‌های حاصل از کدگذاری باز، محوری و گزینشی

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدها	فراوانی
قابلیت رهبری	قابلیت رهبری	مربی باید سخت گیر باشد و بیرون با بازیکنان رفیق باشد	۷
		تاثیر روانی بر بازیکنان	۶
		سلیقه ای برخورد نکند غرض ورز نباشد خصوصیات انسانی که کینه دارند را نداشته باشد	۴
		قدرت فردی بالایی داشته باشد اما دیکتاتور نباشد	۴
		عشق به بسکتبال داشته باشد تا همه روح و بدنش در راستای مربیگری قرار بگیرد	۳
		رهبر خوبی باشد	۲
		برای حفظ بازیکنان تلاش کند	۱
		برای از بین بردن موانع موجود بر پیشرفت بازیکنان و مشکلات آنها تلاش کند	۱
		نگاه مادی و کاسبکارانه به مربیگری نداشته باشد نه اینکه ارتزاق نکند	۱
		همه مربی های موفق دنیا علم دارن اما آن چیزی که آنها را متفاوت می کند هوش مدیریته	۱
قابلیت برقراری ارتباط	قابلیت برقراری ارتباط	مدیریت ۱۰۰ درصدی بر تیم ملی داشته باشد	۱
		حتی سر مربی باید کسی باشد که این جلسات(حل اختلاف بین مربیان) را بخوبی بتواند اداره کند	۱
		حق بازیکن جوان را از بین نبرد بازیکن باتجربه را هم بتواند در تیم جابجا کند	۱
		خصوصیات قوی ارتباطی داشته باشد	۷
		درببرقراری ارتباط با دیگر مربیان، فدراسیون، رسانه‌ها، تماشاچیان توانمند باشد	۶
		توانایی برقراری ارتباط مؤثر با بازیکنان داشته باشد	۴
		تبادل اطلاعات با مربیان دیگر در زمینه‌های مختلف آموزشی و تعامل با	۳

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدها	فراوانی	
ارزیابی عملکرد و سازماندهی	ارزیابی عملکرد و سازماندهی	مدیر تیم داشته باشد	۳	
		ارتباط اجتماعی، ارتباط برقرار کردن برای گرفتن امتیاز برای تیمش و موقعیت سنج باشد	۱	
		از چگونگی ارتباط بازیکنان با اطرافیان و خانواده هایشان شناخت داشته باشد	۸	
		عملکرد یا نقاط قوت و ضعف خود را نقد و بررسی کند برنامه‌هایش را مداوم اصلاح کند	۵	
		دقت و توجه به همه جوانب (کفپوش، وسایل، تجهیزات) و همه بازیکنان داشته باشد	۵	
	برنامه ریزی	برنامه ریزی	نظم و دسیپلین داشته باشد وقت شناس باشد	۱
			توانایی ساختار بندی و سازماندهی تیم را داشته باشد	۱۱
			در زمینه های مختلف (تمرینات، کمپ‌ها و مسابقات تدارکاتی) برنامه ریزی و تقویم مدون داشته باشد	۶
			مربی باید مورد قبول اجتماع باشد و بین مردم محبوب و ارزشمند باشد	۵
			شرایط جسمانی و الگوی فیزیکی مناسب آموزش داشته باشد	۵
			روحیه تیمی بالا، دارای شخصیت اجتماعی و برونگرا باشد	۵
برونگرایی	برونگرایی	مورد قبول بازیکنان باشد و شخصیتی داشته باشد که بازیکن باور قوی از او داشته باشند	۴	
		به آراستگی و لباس پوشیدن توجه داشته باشد	۳	
		ظاهر، نوع نگاه و بادی لنگوج مربی باید بسکتبالی باشد	۲	
		طرز بیان و سخن گفتن مربی و داشتن قابلیت گفتاری مربی مهم است	۲	
		جامعه مربیان از او تبعیت داشته باشد و مورد قبول آنها باشد	۱	
		شغل مربیگری ذاتی است و ۱۰۰٪ به شخصیت او مرتبط است	۱	
		در کلام، رفتار و کردار مراقب باشید که جزء اهم مسائل کار مربیگری هست	۹	
		در اوج فشار مسابقات و شرایط پیش بینی نشده، واکنش لحظه ای نداشته باشد و بتواند خود را کنترل کند	۳	
		پشتکار داشته باشد، پیگیر باشد و عقب نشینی نکند	۲	
		وفادار بودن	۱	
		اعتقاد وافر به کارش داشته باشد	۳	
وظیفه شناسی	وظیفه شناسی	روحیه بانشاط و انرژی مثبت داشته باشد و مثبت اندیش باشد	۳	
		مربی باید مورد اعتماد سازمانی باشد که می‌خواهد برایش کار کند	۲	
		رضایت بازیکنان و ارتباط و علاقه ایی که بین بازیکنان و مربی وجود دارد مهم است	۱	
		مربیان محبوب و مشهور باید در شرایط خاص (زلزله) به مردم و مراکز خیریه کمک کنند (کمک های مادی و معنوی)	۱	
		داشتن روحیه اعتماد به دیگران ("اعتماد کردن" نباید با "ساده لوح بودن" اشتباه گرفته شود)	۱	
		جزء انسانهای مستبد و خود خواه و فرصت طلب نباشد	۱	
		بزرگی و ابراز وجود نکند مَنم نزند همکاران خود را در جامعه سرزنش نکند (عدم خودخواهی و بلند پروازی)	۱	
		مربی باید کارهای خوب انجام دهد مسلماً بینش بازیکن با او ایجاد می شود	۲	
		داشتن اراده ایی قوی و خودسازی کرده	۲	
		راستگو و درست پندار باشد و اصول بازی جوانمردانه در مسابقات را	۲	

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدها	فراوانی
تجربه بازیکنی و مربیگری	استقبال از تجربه	همواره باید درک رعایت کند	۱
		شخصیت خود را قبل از مدیریت تیم مدیریت کند	۱
		وابسته به هیچ ارگان و اسپانسر نباشد	۱
		علاقه‌مندی به آموزش و بازآموزی داشته باشد (اعتقاد به اینکه من عقل کل و جامع علوم نیستم)	۱
		انسانی نترس و باجرات باشد	۱
		در کارهای سخت تحمل داشته باشد	۱
		پشت سر گذاشتن میادین مختلف و از نزدیک سردی و گرمی مسابقه و تمرین را لمس کرده باشد	۹
		مربی باید بتونه حرکات و مهارت‌ها را بخوبی و صحیح نشان دهد	۷
		در سطوح دیگر، پایه، جوانان، امید و باشگاهی مربیگری کرده باشد و صاحب تجربه بالای کاری در امر مربیگری باشد	۵
		با بسکتبال عجین باشد چه به عنوان بازیکن و چه مربی آنرا حس کرده باشد	۲
		تجربه بازیکنی و مربیگری	رسیدن به بلوغ فنی و فکری
مربی دور از فصل لیگ نباشد و بازیکنان آن زمان را بشناسد	۱		
سطح فکری، فنی بالایی داشته باشد و آشنایی به فنون و شرایط مختلف مسابقه، تو شرایط ویژه و شرایط سخت بتونه بهترین کمک‌ها رو به بچه‌ها بدهد	۵		
کیفیت و نحوه تمرین مربی اثربخش و نتیجه بخش باشد	۴		
روانشناس و مشاور خوبی باشد، تفاوت‌های فردی، شرایط عاطفی بازیکنان را درک کند	۴		
با هنجارهای اجتماعی هماهنگ باشد و شرایط اجتماعی را درک کند	۳		
داشتن عکس العمل مناسب در برد و باخت، پاسخ ندادن و صبوری به خیلی از اکشن‌ها	۲		
نوآوری در تکنیک‌های ورزشی داشته باشد	۱		
نگاه سیستماتیک به کمیته ملی المپیک، وزارت ورزش و فدراسیون بسکتبال داشته باشد	۱		
آشنا با بازیکنان بخصوص غیر خودی و حرفه ایی دعوت شده و از نزدیک عملکردشون رو در شرایط مختلف دیده باشد	۷		
موفقیت‌های مربی	شناخت از بازیکنان و عوامل		
		مربی بداند وضعیت مالی و اقتصادی بازیکنانش چه جوریه	۱
		با روحیات عوامل تحت نظر خود کاملا آشنا بوده باشد	۱
		افتخارات و موفقیت‌های کسب شده مربی در انتخاب او تاثیرگذار است	۷
		سن هم توی تکمیل فاکتورهایی که یک مربی بسکتبال بایستی داشته باشه مطرح است	۲
		آشنایی با دانش روانشناسی و مهارت‌های روانشناختی	۱۱
		توانایی مشاوره بر اساس اصول روان‌شناسی و جامعه‌شناسی	۳
		شناخت از سطح برانگیختگی بازیکنان و بداند بازیکنان در چه قسمت‌هایی دچار مشکلات روحی روانی هستند	۱
		گذراندن مراحل مختلف آموزش دادن، تمرین دادن و coaching یا مربیگری	۵
		اطلاعات مربی در مورد بدنسازی و مراحل آن و ریکاوری داشته باشد	۳
		توانایی تمرین دادن مؤثر براساس ویژگی‌های فیزیولوژیکی و گرفتن	۳

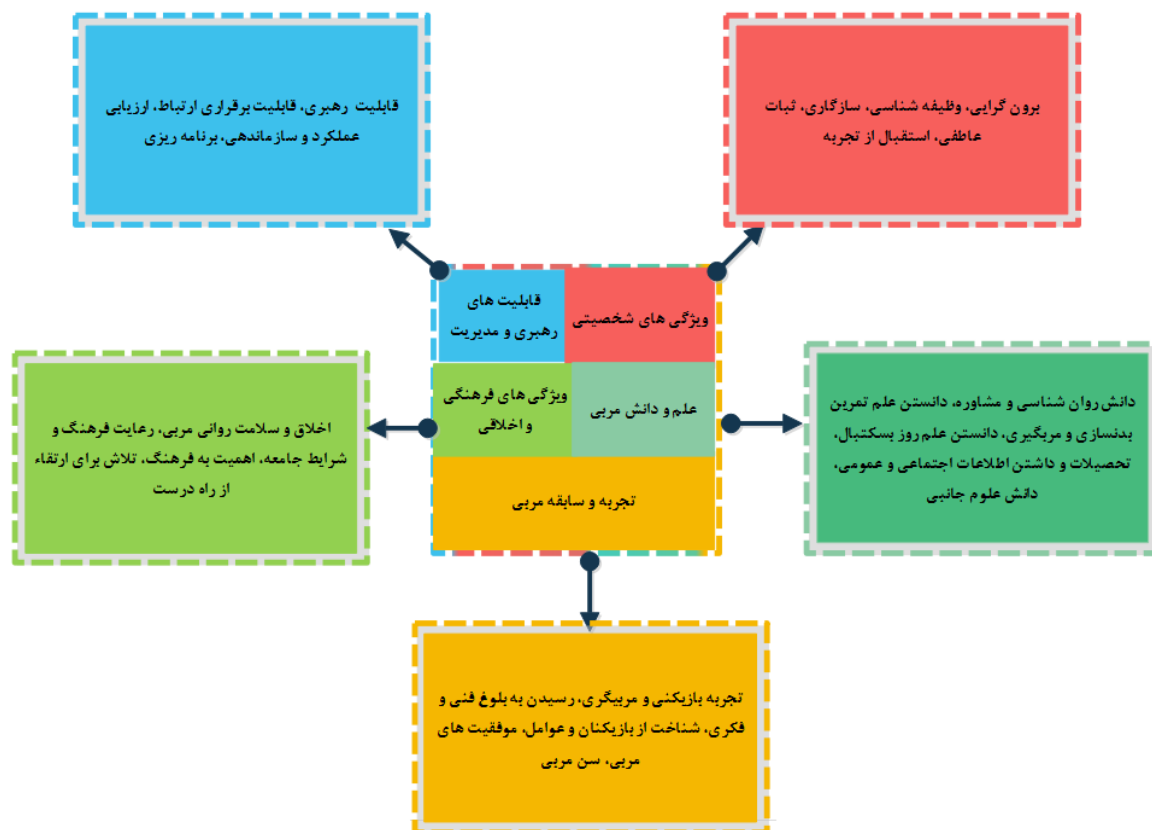
تجربه بازیکنی و مربیگری

دانش روانشناسی و مشاوره

دانش علم تمرین، بدنسازی و مربیگری

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدها	فراوانی
ویژگی‌های فرهنگی و اخلاقی	دانشتن علم روز بسکتبال تحصیلات و داشتن اطلاعات اجتماعی و عمومی دانشتن علوم جانبی اخلاق و سلامت روانی مربی رعایت فرهنگ و شرایط جامعه اهمیت به فرهنگ تلاش برای ارتقاء از راه درست	نتایج مثبت از علم تمرین داشته باشد	
		علم روز ورزش و بسکتبال را بداند	۱۱
		اطلاعات اجتماعی روزمره (فیلم و موسیقی مورد علاقه بچه ها)، مرسومات و اطلاع کلی از اتفاقات روزمره داشته باشد	۶
		سطح سواد، دانش یا تحصیلات مربی مهم است	۳
		آگاهی به اسکورینگ و آمار بازیکنان و استفاده از نقاط مثبت و منفی تیمها داشته باشد	۵
		آشنایی به کار با کامپیوتر و زبان انگلیسی که جامع تر است داشته باشد	۴
		اطلاعات پزشکی داشته باشد و آسیب های ورزشی را بشناسد	۳
		دانش مدیریتی داشته باشد	۲
		داوری بداند یعنی شناخت از قوانین و داوری داشته باشد	۱
		دارای اخلاق خوب و روی خوش باشد	۶
		اصول اخلاقی بسیار مناسب داشته باشد	۲
از نظر روانی سلامت داشته باشد	۱		
موازین، معیارها و هنجارهای جامعه را حفظ و با آنها همخوانی داشته باشد	۳		
توجه به بهبود، رشد و گسترش فرهنگ و شخصیت بازیکنان (مثل گذشت، احترام و همکاری) داشته باشد	۲		
مربیان دیگر را برای ارتقا سطح آموزشی خویش تخریب نکند	۱		
۵	۲۳	۹۲	۳۰۲

در نهایت با اقتباس از یافته‌های حاصل شده از فرایند کدگذاری مدل مفهومی عوامل مؤثر بر توسعه مربیان بسکتبال ارائه می‌شود.

شکل ۱- مدل مفهومی عوامل مؤثر بر موفقیت مربیان بسکتبال

بحث و نتیجه‌گیری

هر فرد برای تبدیل شدن به یک مربی مناسب نخواهد بود مگر اینکه خصوصیات، ویژگی‌ها، مهارت‌ها و شایستگی‌های خاصی داشته باشد. تحقیقات گذشته این خصوصیات و ویژگی‌ها را دانش فنی (مایلر ۲۰۱۷، پرات ۲۰۱۸)؛ قابلیت‌های شخصیتی و اخلاقی (دانا ۲۰۲۰، اسپوچا ۲۰۱۸)؛ ویژگی‌ها و سبک‌های رهبری (الصالح ۲۰۲۰)، تجربه قبلی و سابقه، روابط بین فردی و داشتن مهارت‌های فنی خاص (کولت ۲۰۱۹)؛ هوش-هیجانی و درصد برنده شدن (مک‌کلین ۲۰۲۰)، شرایط ارتقاء (کوهیان ۲۰۲۲)؛ تجربه قبلی و درصد برنده شدن (پرات ۲۰۱۸)؛ ویژگی رفتاری (مک‌کلین ۲۰۲۰)؛ مهارت رهبری، ارتباطی، ویژه و فنی (حمیدی ۲۰۱۳)؛ فنی، مدیریتی، شخصیتی و اجتماعی مربیگری (منظمی ۲۰۱۴) و غیره معرفی کرده‌اند (۹، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۸، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۳۰). در این پژوهش به شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه مربیان بسکتبال پرداخته شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که عوامل مؤثر بر

پیشرفت مربیان شامل قابلیت‌های رهبری و مدیریت، ویژگی‌های شخصیتی، تجربه و سابقه، علم و دانش، ویژگی‌های فرهنگی و اخلاقی مربی است. مقولات فرعی **قابلیت‌های رهبری و مدیریت** عبارتند از قابلیت‌های رهبری، برقراری ارتباط، ارزیابی عملکرد، سازماندهی و برنامه‌ریزی که با تحقیق ماجد الصالح (۲۰۲۰)، کولت (۲۰۱۹)، کاستیلو (۲۰۱۸)، حمیدی (۲۰۱۳)، کهندل (۲۰۰۳)، منظمی (۲۰۱۴)، چلادورای (۱۹۸۴ و ۱۹۸۰) همسو است و با تحقیقات دانا (۲۰۲۰) ناهمسو است که ممکن است این ناهمسوایی به دلیل نوع فرهنگ حاکم بر جامعه مورد تحقیق این پژوهشگر باشد. یعنی بازیکنان معنی کارگروهی و جایگاه مربی را درک نموده و در خصوص رعایت مسائل مربوط به انسجام، وحدت رویه تیم و تبعیت از مربی جزء رفتارهای طبیعی آنها باشد (۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۷، ۲۵). مقوله اصلی دیگر بدست آمده **ویژگی‌های شخصیتی مربی** است که مقولات فرعی آن در ۵ مورد برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی، سازگاری، ثبات عاطفی و استقبال از تجربه دسته بندی شدند که این نتایج با تحقیقات دانا (۲۰۲۰)، اسپوچا (۲۰۱۸)،

(۲۰۱۸)، کولت (۲۰۱۹)، حمیدی (۲۰۱۳)، کهندل (۲۰۰۳)، همخوان است بطور کلی تمام فعالیتهای عملی بدون داشتن تجربه موفقیت و پیشرفت امکان پذیر ناست و اکثر محققین تجربه و سابقه مربی را یکی از ارکان مهم مربیگری می دانند و در ارتباط با این مقوله مهم هیچ تحقیق خارجی نیست که ناهمسو باشد مگر به موارد دیگری در ارتباط با مربیگری پرداخته باشند مثل مخلوف (۲۰۲۰) که میزان تاثیر مربی و بازیکن را بر موفقیت تیم مورد تحقیق قرار داده است اما در تحقیقات داخلی تحقیق منظمی (۲۰۱۴) با اینکه تجربه مربی یکی از موارد پرسشنامه وی بوده است در اعلام نتایج، تجربه بین چهار الویت اولیه تحقیق ایشان قرار نگرفته است که ممکن است به دلیل رعایت این امر توسط مسئولین در انتخاب مربیان ملی آن رشته باشد که احساس نیاز به ذکر تجربه مربیان در الویتهای اول آنها نبوده است ولی در رشته بسکتبال، تجربه به عنوان یکی از عوامل مؤثر بر موفقیت مربیان قرار گرفته است (۳، ۹، ۱۲، ۱۳، ۱۷، ۲۲، ۲۵، ۲۶، ۳۰، ۳۳).

همچنین مقولات فرعی و ویژگی های فرهنگی و اخلاقی مربی شامل اخلاق و سلامتی روانی مربی، رعایت فرهنگ و شرایط جامعه، اهمیت به فرهنگ و تلاش برای ارتقاء از راه درست است که با تحقیقات گیلبرت (۲۰۰۱)، ویسمولا (۲۰۰۲)، کهندل (۲۰۰۳)، اسپوچا (۲۰۱۸) دانی (۲۰۲۰) همسو است و با تحقیق حمیدی (۲۰۱۳) ناهمسو است لازم به ذکر است که این تحقیق برای الویت بندی چند رشته مربیگری صورت گرفته و بیشتر بر مدیریت و ویژگیهای فنی و تخصصی مربیان تاکید شده اما در بسکتبال همیشه اخلاق مهم بوده و اینجا هم یکی از موارد مطرح شده است (۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۷، ۳۰، ۳۳). توجه نکردن به ویژگیها و معیارهای مربیان در برخی تحقیقات نشان دهنده نادیده انگاشتن این عوامل تعیین کننده و در عین حال پذیرفته شده نیست، بلکه معرف این است که در جوامعی که ورزش بسکتبال پیشرفت کافی داشته است، پرداختن دوباره به این مسائل بنیادی لازم نیست و بایستی به جنبه های خرد و تخصصی این حوزه جهت پیشرفت در آینده توجه کرد. اما در برخی

لمونیدیز (۲۰۱۴)، منظمی (۲۰۱۴)، حمیدی (۲۰۱۳)، کهندل (۲۰۰۳)، کاسپی (۲۰۰۱) همسو و با تحقیقات لایلی (۲۰۲۰)، الصالح (۲۰۲۰)، الباسط (۲۰۱۸)، مک-کلین (۲۰۲۰)، ناهمسو است که احتمالاً به این دلیل است که این تحقیقات بر مباحثی مانند ویژگیهای رهبری، فنی، دانش، تجربه و درصد برنده شدن مربیان تاکید داشته اند (۵، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۶، ۱۷، ۱۹، ۲۱، ۲۳، ۲۵، ۳۰). مقولات فرعی علم و دانش مربی عبارتند از دانش روان شناسی و مشاوره، دانستن علم تمرین، بدنسازی و مربیگری، دانستن علم روز بسکتبال، تحصیلات و داشتن اطلاعات اجتماعی و عمومی، دانستن علوم جانبی که با تحقیقات گیلبرت (۲۰۰۱)، ویسمولا (۲۰۰۲)، کهندل (۲۰۰۳)، روتنستیر، (۲۰۱۳)، پریچارد (۲۰۱۵)، هووی (۲۰۱۵)، مایلر (۲۰۱۷)، الباسط (۲۰۱۸)، اسپوچا (۲۰۱۸)، دانی (۲۰۲۰) و زمانی (۲۰۲۱) و می توان گفت کلیه تحقیقات خارجی همه بر دانش مربی تاکید داشته اند مگر موضوع تحقیق آنها متفاوت بوده باشد مثل تحقیق بلوق (۲۰۲۰) که تقاضا محور بودن شغل مربی را بررسی کرده است اما در تحقیقات داخلی تحقیقات حمیدی (۲۰۱۳)، منظمی (۲۰۱۴) دانش را در چهار الویت معیارهای انتخاب مربیان تیم ملی اعلام نکرده اند که ممکن است بخاطر رشته های ورزشی مورد تحقیق آنها بوده باشد که جامعه تحقیق آنها لزومی بر تاکید و قراردادن آن ویژگی در چهار الویت اول آنها ندانسته است و این نظر که در این تحقیق مصاحبه شوندگان تاکید داشتند مربیان باید علاوه بر دانش تخصصی بسکتبال از علوم دیگر مثل روانشناسی و مشاوره و یا از مسائل اجتماعی اطلاع داشته باشد بخاطر شناخت از بازیکنان بسکتبال و برقراری ارتباط بهتر با آنها یا چگونگی راهنمایی بازیکنان در لحظات سخت رقابتها باشد (۲، ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۲۴، ۲۵، ۲۷، ۲۹، ۳۰، ۳۳، ۳۴). مقولات فرعی تجربه و سابقه مربی شامل تجربه بازیکنی و مربیگری، رسیدن به بلوغ فنی و فکری، شناخت بازیکنان و عوامل، موفقیت های مربی و سن مربی می شود. که با تحقیقات گیلبرت (۲۰۰۱)، ویسمولا (۲۰۰۲)، برتلو (۲۰۱۰)، اسپوچا (۲۰۱۸)، پرات

رعایت فرهنگ و شرایط جامعه، اهمیت به فرهنگ و تلاش برای ارتقاء از راه درست است. این مقوله از این جهت اهمیت دارد که هر معلم و مربی که بخواهد در تعلیم و تربیت، موفقیتی کسب کند باید خود به گفته‌ها و دستورات خود عمل کند. برای علم بی‌عمل تأثیری نیست؛ زیرا همان طور که برای الفاظ، دلالت هست عمل هم دارای دلالت است به این معنا که اگر عمل بر خلاف قول بود، دلالت می‌کند بر این که در نفس صاحبش حالتی مخالف گفته‌های او است که گفته‌هایش را تکذیب می‌کند و می‌فهماند که گفته‌هایش جز نوعی کید و حيله برای فریب دیگران نیست لذا مشاهده می‌شود هنگامی که مربیان این ویژگی‌ها را در خود رعایت نمی‌کنند نفوس‌شان منقاد نصایح آنان می‌گردد. عادتاً محال است فردی ترسو، شاگردی شجاع و دلیر و بی‌باک تربیت کند یا مکتبی که مکتب‌دارش لجوج و متعصب است... این قاعده قابلیت تعمیم به مربیان را دارد. در تحقیقات اخیر هم به نقش مربی و تأثیر مستقیم او بر رشد یا افت ورزش در کشور (کوهیان ۲۰۲۲) و همچنین توجه مربی بر توسعه عوامل فردی، عوامل بین فردی و بافتی (زمانی و همکاران ۲۰۲۱) تاکید شده است (۱۸، ۳۴). علیرغم وقت زیادی که در تحقیقات کیفی باید صرف شود به جهت کسب رضایت افراد صاحب‌نظر برای مصاحبه و تعیین وقت هرکدام از نخبگان و کدگذاری‌ها، اما این تحقیقات به نکات ناب و مسائلی اشاره می‌کند که برخاسته از سالها تلاش افراد علاقمند به آن حوزه می‌باشند با اقتباس از یافته‌های تحقیق پیشنهاد می‌شود افراد علاقه‌مند به فعالیت و پیشرفت در مربیگری بسکتبال، این عوامل بدست آمده که شایستگی‌هایی است که می‌تواند مبنایی برای موفقیت مربیان باشد را مورد توجه قرار دهند و در جهت کسب این صلاحیتها برای پیشرفت خود برنامه ریزی نمایند توصیه می‌شود برای کسب دانش بیشتر، رشته تحصیلی خود را علوم ورزشی انتخاب کنند و در دوره‌های مربیگری سطوح مختلف شرکت نمایند و برای کسب تجربه بیشتر تیم خود را در رقابتهایی به چالش بکشند تا در لحظات سخت بتوانند تصمیمات مناسبی را برای کسب رتبه بالاتر اخذ نمایند

جوامع که ورزش بسکتبال به اندازه جوامعی که در این حوزه پیشرفت زیادی داشته‌اند مانند ایالات متحده، هنوز جایگاه خود را به درستی پیدا نکرده است و مشاهده می‌شود تحولات آن با فراز و نشیب‌های زیادی همراه است، احتمال داده می‌شود که مباحث کلی و بنیادی از این قبیل، در آن به طور کامل رعایت نشده باشد و همواره مشاهده می‌شود جوامع بنا دارند بدون رعایت اصول اولیه به پیشرفت ناگهانی و سریع دست پیدا کنند، مسئله‌ای که در ایران پیرامون حرفه مربیگری در ورزش به طور کلی در تمام سطوح مشهود است. تجربه مربیان بسته به سال‌های فعالیت مربیگری مواجهه با چالش‌های مسابقات، موقعیت‌های پیچیده‌ی آموزشی و تمرینی، سطح مهارت آموزی و بسیاری از عناصر دیگر متفاوت است. ضمن اینکه تفاوت‌ها در فرآیندهای آموزشی مورد استفاده مربیان با تجربه و مربیان کم تجربه نیز قابل مشاهده است. از جمله تفاوت‌های بین مربیان با تجربه و کم تجربه در آموزش و تمرین یک مهارت حرکتی، می‌توان به چگونگی کنترل هیجان‌ات، روش تدریس مناسب و جذاب‌تر، کنترل دقیق جلسات تمرینی، برنامه‌های ویژه‌ی کمک آموزشی و همچنین بازخورد مورد استفاده مربیان اشاره نمود. در عین حال لازم است به علم و دانش مربی نیز توجه شود. چرا که مبتنی بر دانش و اطلاعات تخصصی است که مربیان می‌توانند تکنیک‌ها و تاکتیک‌های متنوع و در عین حال مقتضی را بکار بگیرند. به دلیل اهمیت مقوله دانش و علم شاهد این هستیم که ارتقاء سطح دانش مربیان همواره پای ثابت برنامه‌های فدراسیون‌های ورزشی بوده است. لازم به ذکر است مطابق با یافته‌های این تحقیق توسعه علم و دانش مربیان تابعی از تغییرات دانش روانشناسی و مشاوره، دانستن علم تمرین، بدنسازی و مربیگری، دانستن علم روز بسکتبال، تحصیلات و داشتن اطلاعات اجتماعی و عمومی و دانستن علوم جانبی و مرتبط به بسکتبال است. علاوه بر موارد مطرح شده یکی دیگر از عوامل مؤثر بر موفقیت مربیان بسکتبال ویژگی‌های فرهنگی و اخلاقی است. مهارت‌های فرهنگی و اخلاقی در عمل مربیان، همان متخلق بودن به اخلاق کریمانه، سلامت روانی مربی،

(۱۵) با کمک آموزش عالی آکادمی‌هایی برای آموزش مربیان خود و علاقمندان به مربیگری احداث نموده و برای تربیت مربی یا ارتقاء سطح دانش مربیان به دوره‌های چندین ساعته اکتفا نکند بلکه با تأسیس آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای یا آکادمی‌هایی، علاقمندان و مربیان جوان مستعد را در این آموزشگاه‌ها یا آکادمی‌ها به یادگیری همه جانبه علوم ورزشی مرتبط با بسکتبال تربیت نماید و به آموزش دوره‌هایی مثل روانشناسی و مشاوره، علم تمرین و بدنسازی، دوره‌های مدیریتی، دوره‌های اخلاقی و رفتاری مناسب در رده‌های سنی مختلف، و دوره‌های مختلف دانشی و تخصصی بسکتبال حتی داوری در سطح پایه و کلیه دانش روز بسکتبال برای تربیت مربیان اهتمام ورزد همچنین باتوجه به اینکه دانش و تجربه به موفقیت در شغل مربیگری کمک فراوانی میکند در مرحله بعد یعنی پس از آموزش افراد علاقمند و مستعد، به فدراسیون پیشنهاد میشود برای تامین مربی ارگانها و سازمانهایی که تیم‌داری و فعالیت در ورزش، بخشی از ماموریت آنها است مثل شهرداری‌ها و حتی آموزش و پرورش و دانشگاهها ارتباط برقرار کند و دانش آموخته‌های خود را باتوجه به استعداد و سطح مربیگری برای کسب تجربه بیشتر به آنها جهت کارورزی معرفی نماید یا آنها را بعنوان کمک مربی کنار مربیان بزرگ در باشگاهها معرفی نماید حتی اگر فدراسیونها بیشتر تمایل دارند به کار قهرمانی بپردازند و بیش از آنچه تاکنون در زمینه تربیت مربیان تلاش کرده‌اند علاقه‌مند به تغییر رویه نیستند یا توانایی ساماندهی یک موسسه علمی را برای این امر مهم ندارند به آموزش عالی توصیه می‌شود در دانشگاههایی که پتانسیل تربیت معلم، تربیت دبیر یا تربیت مدرس را دارند با استفاده از مربیان واجد شرایط که بعضا هیئت علمی برخی از دانشگاهها می‌باشند مربیگری رشته‌های ورزشی را راه‌اندازی نمایند. با تمام این توصیه‌ها به مسئولین، نباید غافل بود که هر فرد بیشترین سهم را در کسب یا عدم کسب شایستگی‌ها برای خودش رقم می‌زند. لازم به ذکر است پژوهشگران آتی با اعتبارسنجی این شاخص‌ها و تعیین وزن آنها و مشخص کردن چگونگی ارزیابی این شاخص‌ها به پیاده-

به نظر می‌رسد دانش و تجربه مثل دو بال برای پرواز مربی می‌باشند. همچنین در حین کسب تجربه و دانش افراد علاقه مند به کار مربیگری باید به حفظ مواردی که از نظر رفتاری، شخصیت آنها را به عنوان یک فرد صبور و کنترل کننده خود و دیگران در لحظات سخت رقابتها جهت می‌دهد توجه داشته باشند بنابراین شخصیت فرد باید با این شغل متناسب باشد. امروزه، مربی موفق تنها معمار تاکتیک نیست، بلکه رهبری است که توانایی‌های روانی را برای رهبری بازیکنان به شکل مطلوبی به کار می‌گیرد و آنها را هدایت می‌کند و همواره با رعایت موارد اخلاقی و فرهنگی در کنار بازیکنان خود باید تلاش برای مدیریت و رهبری اعضا تیم در جهت موفقیت را در نظر داشته باشد. همچنین ویژگیهای شخصیتی و قابلیت‌های رهبری و مدیریتی مربیان در تاثیرگذاری بر ورزشکاران و کنترل و هدایت آنها و ایجاد انگیزه بسیار قابل تامل است. در تحقیق مخلوف (۲۰۲۰) هم نقش مربیان در پیشرفت، مؤثرتر از بازیکنان ذکر شده است (۲۲). مربیگری به دلیل تخصصی بودن می‌تواند تاثیرگذارتر از معلاست، افراد علاقمند به شغل معلمی علاوه بر یادگیری علم خاصی که تمایل به تدریس آن را دارند چندین واحد تربیتی را جهت آمادگی برای شغل معلمی باید بگذرانند در حالی که این جنبه شغل مربیگری، مغفول واقع شده است و فرد علاقمند تنها با گذراندن چند ساعت آموزش چگونگی یاددهی تکنیکهای بسکتبال میتواند گواهی را کسب کند که با آن به مربیگری بپردازد و باید برای کسب صلاحیت‌ها و شایستگی‌های مطرح شده، یک تنه برای یادگیری آنها تلاش نماید. پیشرفت مربی در کلیه جنبه‌های مربیگری، سازماندهی قوی ایی می‌خواهد که کاری فردی نیست و باتوجه به گستره این صلاحیت‌ها، پیشرفت و توسعه با تلاش تنها فرد علاقمند و مستعد قابل وصول ناست لذا پیشنهاد می‌شود فدراسیون برای نتیجه‌گیری مناسب‌تر، برنامه‌های آموزشی خود را تغییر دهد بصورتی که در مرحله اول با شناسایی مربیان جوان وبا استعداد یا آموزش نوین افراد علاقمند به شغل مربیگری مانند کلیه کشورهایی که در بسکتبال صاحب مقام و موفق هستند

شخصیتی، جسمی و عملکردی ورزشکاران متفاوت است و به تبع لازم است در فرآیند تربیت و آموزش مربی نیز به این شاخص‌ها توجه شود.

سازی بهتر این شاخص‌ها کمک نمایند. هرچند که لازم است به این مهم توجه شود که شاخص‌های مربیگری در هر سطحی با سطح دیگر به دلیل ویژگی‌های روانی،

منابع و مأخذ

1. Adib Haj Bagheri, Mohsen; Parvizi, Sarwar; Salsali, Mahvash. (2010). *Qualitative Research Methods*, Tehran. Human Publishing and Propagation. Second edition. (in persian).
2. Balogh, J., & Trzaskoma-Bicsérdy, G. (2020). Does Age Matter? Examination of Hungarian Basketball Coaches' Pedagogical Beliefs and Professional Attitudes. *Journal of Education and Training Studies*, 8(7), 10-19.
3. Bortoli, L., Bertollo, M., Messina, G., Chiariotti, R., & Robazza, C. (2010). Augmented feedback of experienced and less experienced volleyball coaches: A preliminary investigation. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 38(4), 453-460.
4. Brown, F. (2020). Alarmingly Low Number of Women Coaches in College Basketball. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts university of Southern Maine.
5. Caspi, A., & Roberts, B. W. (2001). Personality development across the life course: The argument for change and continuity. *Psychological Inquiry*, 12(2), 49-66.
6. Castillo, I., Adell, F. L., & Alvarez, O. (2018). Relationships between personal values and leadership behaviors in basketball coaches. *Frontiers in psychology*, (9), 1-14.
7. Chelladurai, P. (1984). Discrepancy between preferences and perceptions of leadership behavior and satisfaction of athletes in varying sports. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 6(1), 27-41.
8. Chelladurai, P., & Saleh, S. D. (1980). Dimensions of leader behavior in sports: Development of a leadership scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2(1), 34-45.
9. Collet, C., Tozetto, A. V. B., Iha, T., do Nascimento, J. V., Falcão, W. R., & Milistetd, M. (2019). Dynamic Elements of Sports Development: Perceptions of Basketball Coaches. *Revista de psicología del deporte*, 28(3), 79-85.
10. Dania, A., & Harvey, S. (2020). Teaching basketball to sampling-year athletes: a game-centered and situated learning perspective. *Journal of Physical Education and Sport*, 20(2), 529-538.
11. El-Saleh, M. S., & Althawabeyeh, M. M. (2020). Distinguished leadership behaviours and styles of basketball coaches in UAE universities. *International Conference on Psychology of Education Sciences and Lifestyle*. (15), 394-407.
12. Gilbert, W. D., & Trudel, P. (2001). Learning to coach through experience: Reflection in model youth sport coaches. *Journal of teaching in physical education*, 21(1), 16-34.
13. Hamidi, M., & Memari, Zh. (2013). Explaining the exploratory model of the criteria for selecting national coaches. *Sports Management Studies*, (24), 31-58. (Persian)
14. Holt, N. L., & Tamminen, K. A. (2010). Moving forward with grounded theory in sport and exercise psychology. *Psychology of sport and exercise*, 11(6), 419-422.
15. Howie, L., & Allison, W. (2015). The English Football Association Charter for Quality: the development of junior and youth grassroots football in England. *Soccer & Society*, 1-10. doi:10.1080/14660970.2015.1100897
16. Ibrahim Ahmed Al-Baseet, W. (2018). Cognitive Outcomes and their Relation to some of the Skills of Motor Analysis for Basketball Coaches in Upper Egypt. *Assiut Journal of Sport Science and Arts*, 2018(2), 34-59.
17. Kohandel, M., Amirtash, A. M., & Mozaffari, S. A. (2003). Determining and prioritizing the selection criteria of national team coaches in several group sports. *Olympics*, 10(2), 17-28. (Persian)
18. Koohian Afzali F. Designing a model for training and developing sports coaching in Iran. PhD Thesis, Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Kharazmi University, 2022. [Persian]
19. Lemonidis, N., Tzioumakis, Y., Karypidis, A., Michalopoulou, M., Gourgoulis, V., & Zourbanos, N. (2014). Coaching behavior in professional basketball: discrepancies between players' and coaches' perceptions. *Athletic Insight*, 6(1), 65-74.
20. Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Thousand Okas, CA: Sage.

21. Lyle, JWB and Muir, B (2020) Coaches' decision making. In: The Routledge International Encyclopedia of Sport and Exercise Psychology. Routledge, London.
22. Makhlof, M. (2020). The role of the coach in improving basketball game from the perspective of players in Eastern Province in Saudi Arabia. *An-Najah University Journal for Research-B (Humanities)*, 34(5), 1-29.
23. McLean, A. J. (2020). *An Examination of the Relationships between Emotional Intelligence and Winning Percentage in Basketball Coaches* (Doctoral dissertation, Grand Canyon University).
24. Miller, S. M., & Siegel, J. T. (2017). Youth sports and physical activity: The relationship between perceptions of childhood sport experience and adult exercise behavior. *Psychology of Sport and Exercise*, 33, 85-92.
25. Monazami, A H., Sokhteh Zarei, S., Haddadi, F., Rostami Nejad, M., Goodarzi, M., & Ashrafi, H A. (2014). Development of criteria for selecting national volleyball coaches. *Applied Research in Sports Management*, 2(2), 111-119. (Persian)
26. Pratt, L. J., Hutchinson, E. B., & Middleton, C. (2018). Factors That Impact Compensation of NCAA Head Basketball Coaches. *Journal for Economic Educators*, 18(2), 61-90.
27. Prichard, A., & Deutsch, J. (2015). The effects of motivational climate on youth sport participants. *The Physical Educator*, 72(5), 200-214.
28. Radu, A. (2015). *Basketball coaching: Putting theory into practice*. 1st edition, Bloomsbury Publishing.
29. Rottensteiner, C., Laakso, L., Pihlaja, T., & Konttinen, N. (2013). Personal reasons for withdrawal from team sports and the influence of significant others among youth athletes. *International journal of sports science & coaching*, 8(1), 19-32.
30. Schwaba, T., & Bleidorn, W. (2018). Individual differences in personality change across the adult life span. *Journal of personality*, 86(3), 450-464.
31. Sourav Das (2022). Top 10 Most Popular Sports In The World April 2022, Retrieved from <https://sportsbrowser.net/most-popular-sports/>.
32. Strauss, A., & Corbin J. (1998). *Basic of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory*, 2th ed., Thousand oaks, Sage
33. Wey Smola, K., & Sutton, C. D. (2002). Generational differences: Revisiting generational work values for the new millennium. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 23(4), 363-382.
34. Zamani A, Aroufzad S, Nazari R, Movehedi A. Presentation of Paradigm Model for Iran' Professional Sport Coaching. 3. 2021; 9 (32) :139-152 URL: <http://ntsmj.issma.ir/article-1-1347-fa.html> .

Identifying Factors Affecting Development of Iranian Basketball Coaches

Nahid Adibpour¹, Ali Mohammad Safania^{2*}, Habib Honari³, Shiva Azadfada⁴

1. PhD. Student, Department Sport Management, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. 2. Professor, Department Physical Education and Sport Science, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (corresponding author). 3. Adjunct Professor, Department Sport Management, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran & Professor, Department Sport Management, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran. 4. Assistant Professor, Department Sport Management, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

(Received:2022/1/9 ; Accepted:2022/5/31)

Abstract

The aim of this research was to identify factors affecting success of the basketball coaches. To conduct this qualitative research, which was exploratory in nature, the theory of Strauss and Corbin (1998) was used. The participants (n=28) in this study were all experts (coaches, national team players, basketball experts and executive officials) were selected through purposive sampling until reaching saturation of data. Analysis of the data involved three-phase coding, while the Evaluative Criteria of Lincoln and Guba (1985) consisting of 'Credibility,' 'Transferability,' 'Dependability,' and 'Confirmability,' was used for the reliability and generalization purposes. The initial coding of the research findings yielded 92 codes (concepts) with 302 frequencies. This is while, the axial coding presented 23 sub-categories and eventually five major categories ('The Leadership and Managerial Capabilities,' 'Personality Features,' 'Experience and Track Record of the Coach,' and 'The Cultural and Moral Features of the Coach') emerged as a result of selective coding. Regarding the research findings, those interested in basketball coaching and the coaches, who wish to get promoted in the field, are suggested to care for personal growth and try to upgrade their capabilities and potential in the afore-mentioned areas. Furthermore, since coaching is a profession like teaching, which deals with educating and training individuals, the federations and even Ministry of Science, Research and Technology are suggested to set up scientific centers to deal with development of coaches, while putting specialized courses, being exclusive to any sports branches, in the educational syllabus; then introducing and referring those, who successfully pass the course, to municipality offices and related organs for practical courses and give them coaching certificates after graduation.

Keywords

Coach, Coding, Grounded Theory, Progress, Success

* Corresponding Author:Email: Dr.safania@iau-ac.ir